

ks. Rafał Rybacki

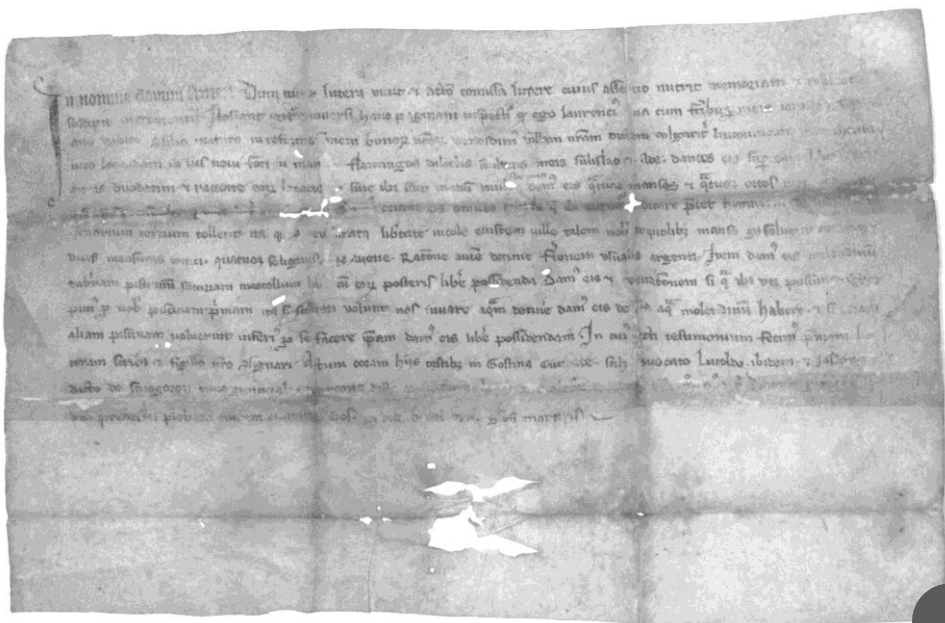
DOKUMENT SPRZEDAŻY WSI BUKOWNICA Z 1310 ROKU

W zbiorach Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu, pod sygnaturą AAP. DK perg. 56 przechowywany jest pochodzący z 1310 roku dokument sprzedaży wsi Bukownica, leżącej na terenie dzisiejszej gminy Krobia. Jest to najstarszy znany dokument spisany na terenie Gostynia. Po raz pierwszy w źródłach pisanych pojawiają się imiona gostynian piastujących w mieście godności – wójta Lutolda i Przeclawa, miejscowego proboszcza. Dokument wystawiono 15 czerwca 1310 roku. Na odwrocie aktu znajdują się archiwalne zapiski z XVI i XVII wieku, odczytane przez ks. Józefa Nowackiego: *Exhibitum coram Illustrissimo et Reverendissimo 1602 junii. Approbatum. Registratum. N. 4. Andreas Richliczki cancellarius. Anno 1627 die 4.ta februarii coram illustrissimo et reverendissimo d. Matthia Lubieński episcopo Posnaniensi exhibitum et exemptum Posnaniae. Andreas Chawłocz canonicus Varsaviensis causarum curiae Illustrissimi auditor.*

Dokument sprzedaży wsi Bukownica

In nomine Domini. Amen. Dum vivit littera et actio comissa littere, cuius assertio nutrit memoriam et roborata suscipit incrementum. Noscant igitur universi hanc paginam inspecturi, quod ego Laurentius una cum fratribus meis Iaroslao et Peano habito consilio maturo, in reformationem bonorum nostrorum vendidimus villam nostram dictam vulgariter Bucovnazam, iure Teutonico locandam in ius Novi Fori in mansos Flamingos, dilectis scultetis meis Sulislao et Ade; dantes eis super eam libertatem annis duodecim; et

ratione eorum locationis, sive ibi sint mansi multi sive pauci, damus eis quattuor mansos et quattuor ortos, iure hereditario et suis successoribus perpetuo libere possidendos. Damus eciam eis omnes causas que ibi oriatur iudicare, preter homicidium; de iudiciis vero denarium tertium tollent, ita quod expirata libertate, incole eiusdem ville talem nobis de quolibet manso exsolvent censum: duas mensuras tritici, quattuor seliginis, sex avene, ratione autem decime, fertonem usualis argenti. Item damus eis molendinum, tabernam, pistrinum, sutoriam, maccellum, libere cum eorum posteris libere possidenda. Damus eis et venationem, si qua ibi uti possunt. Excepimus pro nobis piscinam primam, ita si scolteti volunt nos iuvare aquam detinere, damus eis de ipsa aqua molendinum habere, et si eciam aliam piscinam voluerint inferius pro se facere, ipsam damus eis libere possidendam. In cuius acti testimonium, fecimus presentem litteram scribi et sigillo nostro consignari. Actum coram his testibus in Gostina civitate, scilicet advocato Lutoldo ibidem, et Iascone dicto Smogorow, tunc provinciali, Petrone dicto Placzcoviz, Lupo de Malechowo, anno Domini M.CCCX. Datum per manum domini Predeslai, plebani eiusdem civitatis Gos., in die beati Viti gloriosi martiris.



Dokument sprzedaży wsi Bukownica

W imię Pańskie. Amen. Póki trwa dokument¹, żyje i czynność², jemu powierzona³, którego twierdzenie⁴ kształtuje⁵ pamięć, a [ta] umocniona⁶ nabiera mocy prawnej⁷. Niech wiedzą zatem wszyscy, którzy ujrzą tę kartę, iż ja Wawrzyniec (Laurentius) razem z moimi braćmi Jarosławem i Peanem, po dojrzałym namyśle, dla przekształcenia⁸ naszych dóbr sprzedaliśmy wieś naszą potocznie zwaną Bukownicą, założoną na Prawie Niemieckim, a mającą być zorganizowaną na Prawie Średzkim⁹ według miar flamandzkich, umiłowanym wójtom Sulisławowi i Adzie, udzielając im na nią przywileju¹⁰ dwunastu lat. Ponadto, zważywszy na ich lokację, nadajemy im oraz ich następcom dziedziczne prawo do posiadanie czterech gruntów oraz czterech ogrodów, niezależnie od tego, czy posiadają oni już grunty małe bądź wielkie. Dajemy im ponadto prawo osądzania spraw, które zostaną wniesione, z wyjątkiem sprawy zabójstwa¹¹. Jeśli chodzi o sołtysów sprawujących władzę sądowniczą, niech pobierają trzecią część pieniężną tak, aby mieszkańcy tejże wsi mogli wszędzie wypełniać takie wobec nas zobowiązania: dwie miary pszenicy, cztery jary, sześć miar owsa, a także zwyczajową dziesięcinę pieniężną. Tak więc dajemy również młyn, karczmę, piekarnię, warsztat szewski, rzeźnię na swobodne odtąd posiadanie. Przyznajemy także prawo do polowania¹², aby odtąd z niego korzystano. Zastrzegamy dla siebie pierwszy staw rybny, jeśli jednak sołtysi chcieliby nas wspierać w utrzymywaniu go, niechże wezmą również pobliski zbiornikowi młyn, a jeśli by pragnęli, to również niech wezmą stawy niżej położone. Dla tejże czynności poleciliśmy, aby został spisany niniejszy dokument oraz aby został uwierzytelniony¹³ naszą pieczęcią. Akt ten, w mieście Gostyniu, w obecności świadków Lutolda –

¹ *Littera* – pismo, pismo urzędowe, pisemne ustanowienie zastawu, list zastawny.

² *Actio* – czyn, postępowanie, dokument, pisemny dowód umowy, obyczaj, rozprawa, przewód sądowy.

³ *Comissa* – od *comitto*, czyli *zdaję, poruczam, urzeczywistniam, przywodzę do skutku, powoduję, zezwalam*.

⁴ *Assertio* – twierdzenie, dowodzenie sądowe, dowód.

⁵ *Nutrit* – od *nutrico*, czyli *karmię, żywię, wychowuję*.

⁶ *Roborata* – od *robor* – *wzmacniam, umacniam, stwierdzam*. Występuje w końcowych formułach dokumentów: np: *Sigillo nostro corroboramur – umacniamy naszą pieczęcią*.

⁷ *Incrementum* – pomnożenie, rozwój, wzrost, nadanie mocy prawnej, zatwierdzenie.

⁸ *Reformatio* – przywrócenie, odnowienie, zreformowanie, a także oprawa, powinność przędzenia lnu dworskiego lub konopi.

⁹ *Ius Novi Fori* - Prawo Średzkie, niem. *Neumarkt-Magdeburger Recht*, odmiana prawa niemieckiego, powstała w Środzie Śląskiej.

¹⁰ *Libertas* – *Wolnizna*, tj. zwolnienie od ciężarów udzielanych przy lokacji na prawie niemieckim; *Immunitet*, *Wola*, tj. osada zwolniona na pewien czas od chwili założenia od płacenia czynszów i danin na rzecz dworu.

¹¹ *Homicidium* – zabójstwo, męzobójstwo, egzekucja, a także *główszczyzna*, czyli suma płacona tytułem odszkodowania za zabójstwo.

¹² *Venatio* – polowanie, prawo do polowania, opłata za prawo do polowania.

¹³ *Consigno* – oznaczam, stwierdzam, uwierzytelniam.

wójta kościelnego oraz Jaško, zwanego Smogorow, wówczas starosty, Piotrko zwanego Placzoviz, Lupusa z Małachowa, sporządzony przez plebana miejskiego Gostyńskiego Przeclawa w roku 1310, w dniu świętego Wita chwalebnego Męczennika.